

SKÛTSJESILEN EN VASTELAOVOND

De publieke omroepen, regionaal en nationaal, moeten fors bezuinigingen de komende jaren. Het budget voor de publieke omroep in Nederland wordt met bijna 25% verlaagd tot 717 miljoen in 2015. Behalve bezuinigingen moeten de omroepen reorganiseren en mag het landelijke publieke bestel in 2016 nog maar bestaan uit maximaal 8 omroepen. Nu zijn dat er nog 21. Dat vergt een verregaande vorm van samenwerking in het publieke bestel, ook tussen landelijke en regionale omroepen. Lucas Vroemen, onafhankelijk mediaconsulent bij MediaManage BV (www.mediamanage.nl)

De regionale omroepen zijn in 1988 verzelfstandigd. Voor die tijd waren de regionale omroepen onderdeel van de NOS. Na 1988 ontstonden zelfstandig opererende regionale radiozenders en in de 90-er jaren werd daar televisie aan toegevoegd. Door de jaren heen hebben de regionale omroepen verschillende financieringsvormen gehad: eerst voor radio via de provincies die opcenten op de motorrijtuigenbelasting mochten heffen. Daarna deels via de nationale overheid en deels via de provinciale overheid voor televisie ten gevolge van de afschaffing van het kijk- en luistergeld en vanaf 2006 werd het budget van alle

regionale omroepen via de provincies verdeeld. Het Kabinet Rutte II brengt de verdeling van het budget weer terug bij de landelijke overheid. Door de financiering weer te centraliseren kan samenwerking worden afgedwongen. Wie betaalt, bepaalt immers. De bezuinigingsronde die de publieke omroep in Nederland de komende jaren treft zal ingrijpen in structuur, organisatie en technologie.

Het is natuurlijk ook best vreemd als er vier verslaggevers van vier verschillende publieke omroepen op het zelfde moment dezelfde persoon willen interviewen. Decennia

geleden kon nog gesproken worden van een op de achterban gebaseerde tone-of-voice of invalshoek, maar tegenwoordig is er veel minder sprake van verzuiling als verticale maatschappelijke structuur en rijst de vraag of de achterban, de “Arbeiders” (de VARA), Vrijzinnig Protestant (VPRO) of Katholieken (KRO), nog de basis moeten zijn van de organisatorische insteek van publieke omroepen. Sinds de veranderingen in de Mediawet van 1987, probeert de overheid al te ontzuilen, alhoewel een van de belangrijke aspecten van die wet in 1987 het tegenhouden van commerciële omroep in Nederland leek te zijn. Dat is niet echt gelukt, de strijd tussen RTL Veronique en TV10 werd uiteindelijk gewonnen door RTL en sinds 1989 is de eerste commerciële zender in Nederland een feit. Een omroep die geld moest verdienen in plaats van de achterban te bedienen.

De regionale omroepen kennen een andere structuur. Ze zijn niet gelieerd aan een bepaalde groepering, maar zijn in het leven geroepen om als professionele organisaties de regionale en lokale invalshoek te belichten en hebben daarvoor een zogenaamd Programma Beleidsbepalend Orgaan dat representatief moet zijn voor de betreffende regionale samenleving.

Er valt een grote bezuinigingsslag te maken als de regionale onderwerpen door de regionale omroepen geproduceerd worden. Waarom zou een verslaggever uit Groningen voor een discussie in de Kamer over aardbevingen door gaswinning naar Den Haag moeten afreizen terwijl er een goede Haagse NOS-redactie zit? En waarom moeten de Hilversumse verslaggevers lieslaarzen gaan kopen voor een bericht over de overstromingen in Limburg, terwijl de regionale collega's dat net zo goed, zo niet beter kunnen?

Uitgangspunt van iedere vorm van samenwerking moet zijn: het goed informeren van de kijker en de luisteraar. Natuurlijk spelen daarbij allerlei aspecten een rol als regionale identiteit en onafhankelijk functioneren van de verschillende omroepen, maar dat hoeft een samenwerking niet in de weg te staan.

HILVERSUMSE INMENGING

Nu al zijn er geluiden vanuit Limburg en Brabant te horen over “Hilversumse” inmenging in de regionale journalistiek en de regio “als een filiaal van Hilversum”, als verwijzing naar de situatie vóór 1988. Dat zijn oprispingen die zullen overgaan zodra blijkt dat de samenwerking -mits gebaseerd op een goede balans- alleen maar voordelen oplevert. Insteek van de plannen van de overheid is efficiënter opereren. Dat heeft niets te maken met overruling vanuit Hilversum of het verwaarlozen van de eigen regionale identiteit. Ik snap de gevoeligheid in deze discussie waar het gaat over regionale identiteit en de journalistieke onafhankelijkheid, maar dat valt te verzekeren door het maken van goede afspraken.

De overheid heeft een efficiencytaakstelling opgelegd van 25 miljoen euro bij zijn eis voor samenwerking van de publieke omroepen. Hoe die samenwerking er uit moet zien wordt niet beschreven in het akkoord van de regeringspartijen. Dat is een slimme tactiek vanuit Den Haag omdat de omroepen er nu zelf vorm aan kunnen geven. Daarom staat in het beleidsplan van ROOS (de stichting Regionale Omroep Overleg en Samenwerking), dat er zodoende niet op voorhand ‘ondoor-dachte en/of niet uitvoerbare plannen op tafel liggen’. ROOS ondersteunt de visie van de overheid voor een brede publieke omroep in Nederland en kan daar nu dus mede vorm aan geven door plannen te ontwikkelen.

Bij de facilitaire ondersteuning valt natuurlijk ook wel een slag te slaan als het gaat om bezuinigingen.

Of software nu in Drenthe of in Utrecht staat opgesteld, daar zal geen kijker of luisteraar iets van merken als de infrastructuur in orde is. Daar kan een flinke stap gemaakt worden door gezamenlijk op te trekken en minder tijd en geld te besteden aan eigen lokale oplossingen. Voor het insteken op de eigen regionale identiteit heb je niet alle facilitaire diensten in eigen huis nodig.

Zowel regionale als landelijke omroepen hebben over het algemeen niet te klagen over de infrastructuur die ze tot hun beschikking hebben. Daardoor ontstaan mogelijkheden: gebruik maken van centraal opgestelde apparatuur en cloud-diensten, bulkinkopen van andere middelen, en het opzetten van kennis uitwisselingsplatformen. Zo kan van alle kennis en kunde die aanwezig is bij landelijke en regionale omroepen optimaal gebruik gemaakt worden.

De regionale omroepen staan al bekend om hun efficiënte manier van werken, dat wil niet zeggen dat ze er al zijn. Grote stappen in die richting zijn al gezet. Bijvoorbeeld het gezamenlijk aankopen en implementeren van een CMS voor de regionale internet sites, het laten ontwikkelen van apps voor tablets en smartphones, en het project om te komen tot één metadatumodel voor alle omroepen in Nederland.

Samenwerking is al in gang gezet. EenVandaag werkt samen met de dertien regionale omroepen en L1-presentator Tom Doesborg fungeerde als duiders en co-presentator bij de uitzendingen over carnaval in Limburg. Dat is een mooi begin. Behalve het Vastelaovondsjesconcur in Limburg en Skûtsjesilen in Friesland doen de regionale omroepen veel meer dan folklore en kunnen daarin prima samenwerken als regionale antenne met de landelijke omroepen, in wederzijds belang. ■